

Jaarverslag
Besindershuis
2023

JAARVERSLAG BESIENDERSHUIS 2023

INLEIDING

- 1 HET BOVENHUIS
 - 1.1 SATURNUS - EEN EXPERIMENTEEL PERFORMATIEF DINER + EXPOSITIE
 - 1.2 DE AANLOOP - VIERDAAGSEFEESTEN + GROEISPURT @ BESIENDERSHUIS
 - 1.3 AAN HET WATER - TIMOTHY ISHERWOOD - ILONA VERHOEVEN
 - 1.4 WRITER- EN TRANSLATOR IN RESIDENCE 2023: PAULA ERIZANU EN CHARLOTTE VAN ROODEN
 - 1.5 ONDERZOEKSJOURNALIST SJORS ROETERS I.S.M. HET FONDS BIJZONDERE JOURNALISTIEKE PROJECTEN
- 2 HET BENEDENHUIS
 - 2.1 STUDIO ANOTHER DAY, BLACK BOTTLE RIOT
 - 2.2 WEG VAN GILGAMESH - EEN RETOURTJE ONDERWERELD
 - 2.3 STADSTEKENAAR ERNIE BOSSMANN MINI-EXPO WAALTEKENINGEN
 - 2.4 BOEKPRESENTATIE VAN SCHRIJVER LEON VERSCHUUR
 - 2.5 DE ELEMENTEN LUCHT
 - 2.6 BOEKPRESENTATIE BEELDEND KUNSTENAAR BERNARD VERHOEVEN
 - 2.7 DE ELEMENTEN SPEELBAL / AARDE
 - 2.8 SLOEBERS AAN DE WAALKADE - ARCHEOLOGISCHE EXPOSITIE IN DE BENEDENRUIMTE
 - 2.9 DE GRIJNS VAN DJIN DOOR JAQUELINE KOREVAAR
 - 2.10 MARIEKE UIT NIJMEGEN
- 3 IN ONDERHOUD
 - 3.1 DE GEEST VAN HET BESIENDERSHUIS
- 4 IN ONTWIKKELING
 - 4.1 PODCASTSERIE AFSLAG MAAS EN WAAL
 - 4.2 TOEKOMSTDENKERS
 - 4.3 MEISJES VAN TOEN
- 5 JAARLIJKSE EVENEMENTEN
 - 5.1 COLLAGE VAN DE STAD
 - 5.2 OPEN MONUMENTENWEEKEND
 - 5.3 KUNSTNACHT
- 6 GASTENVERBLIJF
- 7 FINANCIËN

TWEEDUIZENDDRIEËNTWINTIG

In de zomer van 2022 werd het bovenhuis, ons artist in residence / gastenverblijf, prachtig gerenoveerd door het Nijmeegs makerscollectief Boys with Wood. Niet alleen wij als organisatie waren hiervoor de drijfveer, maar op een of andere manier vroeg ook het huis zelf, als zelfstandige entiteit, om een respectvolle aanpassing van de 'ingewanden'. De geslaagde renovatie geeft het gastenverblijf een nieuwe gloed. Onze residents van het afgelopen jaar zijn verrast, voelen zich thuis in het nieuwe, warme en lichte interieur. Ze zijn gast van ons en van onze mede-organisatoren, maar ze voelen zich op deze plek met name óók gast van deze stad. Dit huis, met zijn eigen dynamiek en uitstraling, voelt bijzonder en de wortels, die diep in de Nijmeegse geschiedenis hun oorsprong hebben, voeden kracht, creativiteit en inspiratie.

De diepgang in het verleden biedt een spiegelbeeld voor de toekomst. Of zoals de Moldavische schrijver en journalist Paula Erizanu schreef:

“This gorgeous gem of a house, is there to feed friendships, deepen knowledge, inspire creativity and shape reality.”

Het afgelopen jaar zijn we, naast de organisatie van het programma, op verschillende fronten aan het werk geweest om meerjarige samenwerkingsverbanden aan te gaan met culturele organisaties om daarmee een steviger fundament, inhoudelijke continuïteit en financiële draagkracht in te kunnen bouwen in onze programmering. Onze focus is daarbij om met culturele, wetenschappelijke en journalistieke partners voor meerdere jaren residentieprogramma's te ontwikkelen die inhaken op wat deze stad in deze woelige tijd nodig heeft, bezig houdt, mooier en leefbaarder maakt. Met het vernieuwde huis in onze achterzak hebben we die positie succesvol kunnen versterken. Inmiddels zijn er meerjarige samenwerkingsverbanden van de grond gekomen met het Fonds voor Bijzondere Journalistieke Projecten, met de Letterenfaculteit van de RU, met arthouse LUX en met onze culturele partnerorganisaties uit het Festivalhuis. Net als wij zijn het dynamische organisaties, die openstaan voor experiment, nieuwsgierig zijn en beschikken over (inter)nationale connecties die de Nijmeegse samenleving kunnen verrijken.

Ondertussen organiseerden we dit jaar zes residenties met lokale en internationale gasten. Door een bijdrage uit de regeling Infrastructuur van de gemeente Nijmegen konden we het benedenhuis inzetten als een laagdrempelige landingsplaats voor aanwaaierende initiatieven. Er waren exposities, presentaties, lezingen, concerten, theatervoorstellingen en repetities. Deze evenementen zorgen er, samen met de jaarlijkse Open Monumentendagen en de Kunstnacht, voor dat het Besiendershuis regelmatig ook voor algemeen publiek toegankelijk is.

Besiendershuis is een huis dat programmeert over, voor en met de stad. Besiendershuis staat klaar voor uitdagende residenties voor de komende jaren. Het gastenverblijf is hierop ingericht, maar ook de organisatie biedt gastvrijheid, een verfijnd netwerk en kennis om de residentie met zoveel mogelijk effect en regionale connecties in te kunnen bedden in onze gemeenschap. Het huis maakt nieuwsgierig, het trekt aan, maar imponeert ook. We stellen het huis met regelmaat open voor publiek door dit te verpakken in kleinschalige culturele evenementen. Een bezoek aan het huis gebeurt dan in een verrijkende culturele context. Met het virtuele project De Geest van het Besiendershuis zijn we overigens wel 24/7 geopend. Al duizenden kinderen/scholieren zijn verdwenen in het huis en gelukkig ook weer in het nu teruggekomen.

We haalden dit jaar 3.185 bezoekers binnen. We gaven ruimte aan 52 kunstenaars, makers, wetenschappers en journalisten. 37 daarvan zijn afkomstig uit de regio Nijmegen/Arnhem. We betrokken in onze programma's makers en denkers vanuit de volgende disciplines: muziek, design, spoken word, urban, literatuur, theater, beeldende kunst, ecologie, tuinarchitectuur, archeologie, erfgoed, onderzoeksjournalistiek.

De renovatie van het bovenhuis is goud. Voor het huis en voor ons. Met de samenwerkingsverbanden in de portefeuille en het laagdrempelig podium aan onze voeten zullen we er zijn voor de stad de komende jaren. En dat op bijzondere wijze vanuit een heel bijzonder pand.

Jade Kerste en Jan-Wieger van den Berg

1.1 SATURNUS - EEN EXPERIMENTEEL PERFORMATIEF DINER + EXPOSITIE

1 juni t/m 23 juni

Op 1 juni 2023 startten vier jonge kunstenaars met een bijzondere residentie in het Besiendershuis. Alles stond in het teken van een culinair experiment. Gedurende de residentie werkten kunstenaars, Bob Kraaijeveld van Hemert, Frijke Coumans, Marc Elisabeth en Niko Demoed, aan een eigentijdse versie van de Romeinse Saturnalia. Op eigen en actuele wijze vierden ze hiermee de oogst en de welvaart.

Het diner was een vervreemdende performance waarbij negen gasten op gelijke voet met elkaar kwamen te staan: opgaand in het evenement, ontdaan van hun verschillen, zonder enig idee wat hen te wachten stond. Het menu werd tijdens de drie weken durende residentie samengesteld en bereid. Zowel de bediening als de elementen op en rondom de dinertafel werden zodanig vormgegeven dat ze bijdroegen aan een unieke culinaire en culturele ervaring. Het diner werd live gefilmd en fotografisch vastgelegd. Op donderdag 22 juni was in de benedenruimte een flitsexpositie ingericht met het fotografisch en filmisch resultaat.

9 dinergasten, 40 bezoekers

Saturnus werd mogelijk gemaakt door een bijdrage van Groeisput.

1.2 DE AANLOOP - VIERDAAGSEFEESTEN+GROEISPURT @ BESIENDERSHUIS

10 t/m 15 juli

Iedereen die in de opbouwweek voor de Vierdaagse in de stad loopt, voelt de kriebels, als een Sinterklaasavond die voor de deur staat, een prettige stilte voor de storm. Dat gevoel, alsof de stad hoogzwanger is en in verwachting van al het moois wat komen gaat, is eigenlijk niet in woorden te vatten. Daarom vroegen Vierdaagsefeesten, Groeisput en Besiendershuis aan vier jonge kunstenaars uit de stad om die energie te vangen en om te zetten in kunst.

Op 10 juli 2023 om 10:00 uur ontvingen kunstenaars **Teun van Laake, Jesse van den Berg, Lotte de Schouwer en Viccens (Victoire Elekonawo)** de sleutel van het Besiendershuis. Het hele Besiendershuis werd van maandag t/m vrijdag door hen gebruikt als atelierruimte. Ook de stad is natuurlijk een belangrijk werkterrein teneinde de dynamiek van de voorbereidingen om te zetten in verschillende kunstvormen. Met deze samenwerking snijdt het mes aan twee kanten: er wordt prachtige kunst gemaakt om 'het gevoel van' te delen met het publiek, en jonge makers krijgen de kans om een groot, divers publiek te bereiken.

Teun van Laake (1990) schrijft, dicht, maakt muziek en theater, luistert en speelt. Op zijn debuutalbum *Niet in het geniep* (2022) brengt hij kleinkunst, poëzie en hiphop samen, met als bindende factor zijn liefde voor de Nederlandse taal.

Jesse van den Berg (die/diens) (1996, NL) is een kunstenaar die onderzoek doet naar het onderwerp queerness met een focus op intimiteit. Diens werk is een constante exploratie van queerness om zich heen en maar ook binnen zichzelf.

Lotte Schouwer (1987) is socioloog, schrijver, strandjutter en beeldend kunstenaar. Haar werk gaat over vergankelijkheid, verlies en troost. Dat alles voorbij gaat kan zowel een hoopvolle als een verdrietige gedachte zijn. Begin 2020 bracht zij zelf het boek *Overlijdensberichten* uit, over het sterven van haar partner Michiel aan een hersentumor en de rouw die daarop volgde.

Victoire Elekonawo opereert onder de artiestennaam Viccens als rapper. In 2018 bracht

hij zijn eerste, alom geprezen ep uit, getiteld Viccens. Zijn nieuwste release is *Extravaganza*.

De Finissage was op 14 juli

80 bezoekers

De Aanloop werd mogelijk gemaakt door Groeisput en ACBN

1.3 AAN HET WATER - TIMOTHY ISHERWOOD - ILONA VERHOEVEN

1 t/m 23 oktober

De maand oktober stond in het teken van de residentie van componist en audiovisueel kunstenaar Timothy Isherwood. Op initiatief van en in samenwerking met schrijver/journalist Ilona Verhoeven is intensief gewerkt aan een literair muzikale productie die stad en water in beeld, geluid en tekst spiegelde.

Op donderdag 19 en vrijdag 20 oktober 2023 was het resultaat van deze residentie voor publiek te beleven in de diepe keldergewelven onder het huis. Isherwood en Verhoeven hebben in de weken voorafgaand uitgebreid geluidsopnames gemaakt in de openbare ruimte met de rivier als vertrekpunt in het achterhoofd. Tijdens een soundscape en performance was een repetitief en poëtisch beeld en klankperformance te horen, te zien en te voelen.

In april 2024 komt Isherwood terug voor deel twee uit deze performancereeks.

Timothy Isherwood is een Canadese componist en audiovisueel kunstenaar, ook werkend onder de naam sir o sir. Als academisch geschoold organist en pianist maakt Isherwood gebruik van verschillende bronnen, zoals resonatoren, experimentele microfoons, ruimtelijk geluid en synthesizers om door geluidssferen te navigeren. In het voorjaar van 2020 presenteerde hij een LP met een collectie soundscapes: *Solar Panels on the Moon*. Isherwood woont en werkt in Berlijn.

Ilona Verhoeven is schrijver en kunstenaar. Ze woont en werkt in Nijmegen en Berlijn. Toeval, gevonden voorwerpen en de natuur spelen een belangrijke rol in haar werk. Haar boeken verschijnen bij uitgeverij In de Knipscheer. Voor deze performance brengt ze geheel nieuw werk live op het 'podium' van het Besienderhuis.

40 bezoekers

Aan het water is tot stand gekomen met een bijdrage van het Nederlands Letterenfonds

1.4 WRITER- EN TRANSLATOR IN RESIDENCE 2023: PAULA ERIZANU EN CHARLOTTE VAN ROODEN

1 t/m 30 november

Jaarlijks organiseren we in samenwerking met **Wintertuin** een residentie met jonge schrijvers uit Europa die geïntroduceerd worden in Nijmegen en het Nederlands taalgebied.

De Moldavische schrijver **Paula Erizanu** en vertaler **Charlotte van Rooden**, die teksten vanuit zowel het Duits als het Roemeens naar het Nederlands vertaalt, waren vanaf 1 november onze gasten in een duo-residentie. Een maand lang kregen de schrijver en de vertaler de kans om even afstand te nemen van hun gebruikelijke dagelijkse werkzaamheden en samen hun teksten te bespreken en aan nieuw werk te beginnen.

Op 10 november deden Paula en Charlotte mee aan het panelgesprek *Conversations: What is the future of authorship?* tijdens Nieuwe Types, Wintertuins industriedag voor literair makers en professionals. De week daarna, op 17 november, ontmoetten de makers van Wintertuin hen tijdens een workshopmiddag in het Besiendershuis. Op 23 november gaf het duo een masterclass aan studenten Creative Writing van ArtEZ over de samenwerking tussen schrijvers en vertalers, de positie van vertalers, het belang van schrijven in een kleine taalmarkt en het vertalen vanuit een kleine taal.

Na afloop van de residentie, rond het wintertuinfestival 2024, verschijnt er een tekst van het duo in de vorm van een zine, waarvoor ze hun verblijf in Nijmegen als inspiratiebron gebruiken.

Na afloop van de residentie verschijnt er een tekst van het duo in de vorm van een zine, waarvoor ze hun verblijf in Nijmegen als inspiratiebron gebruiken.

Paula Erizanu (1992, Chiinu, Moldavië) is schrijfster en journaliste. Als journaliste werkt ze geregeld samen met prestigieuze media zoals BBC World Service, The Guardian, London Review of Books, Financial Times, en andere.

Charlotte van Rooden (1993, Leiden, Nederland) is historica en vertaalt uit het Roemeens en het Duits. Binnenkort verschijnt bij Uitgeverij de Geus haar vierde vertaling, een roman van de Roemeense schrijver Iulian Bocai. Eerder heeft ze twee romans vertaald van schrijvers uit de

Republiek Moldavië: *Hartenvrouw* van Iulian Ciocan (2020) en *De glazen tuin* van Tatiana Îbuleac (2022).

1.5 RESIDENTIE ONDERZOEKSJOURNALIST SJORS ROETERS I.S.M. HET FONDS BIJZONDERE JOURNALISTIEKE PROJECTEN

4 december 2023 t/m 29 februari 2024

In het voorjaar van 2023 zijn we een meerjarige samenwerking aangegaan met het **Fonds voor Bijzondere Journalistieke Projecten (FBJP)**. Het is een samenwerking die uit een spontaan contact ontstond. FBJP heeft een residentieprogramma op een paar locaties in Nederland en het buitenland. We zijn deze samenwerking aangegaan binnen de kaders die passen bij de doelstellingen van het Besiendershuis: de residentie moet aanhaken op kwesties die de stad Nijmegen bezig houden. Besiendershuis is stemhebbende in de selectieprocedure van het fonds.

Onderzoeksjournalist **Sjors Roeters**, was gedurende drie maanden onze gast van december 2023 tot en met februari 2024. De fossiele industrie weet al minstens een halve eeuw van haar immense rol in het veroorzaken van klimaatverandering. Maar sinds die tijd heeft het miljarden geïnvesteerd in het verdoezelen van hun invloed. De PR- en reclame-industrie heeft een cruciale rol gespeeld in het ontwikkelen van geraffineerde communicatiestrategieën die publiek en politiek misleiden. Ondanks deze fundamentele rol is er relatief weinig aandacht voor deze bedrijven – de industrie weet maar al te goed: 'The best PR is invisible PR.' Het onderzoek van Roeters over fossiele misleiding zal worden gepubliceerd in een serie artikelen in **Follow the Money** en **Vrij Nederland**.

Op donderdag 22 februari 2024 was er een publiekspresentatie van het onderzoek van Sjors in het Besiendershuis. Sjors Roeters ging op deze avond ook in gesprek met kunstenaar **Astrid Nobel**. Zij houdt zich onder andere bezig met extractie en extinctie in het Wadden- en Noordzeegebied, waar ze opgroeide en wat ze goed kent. Nobel zag met eigen ogen de schadelijke invloed van de fossiele industrie op de natuur. Ze gebruikt vaak materialen die direct verbonden zijn met het onderwerp, zoals zand, dode kokkels en aangespoelde olie.

Sjors Roeters (Groningen, 1991) is redacteur bij **Vrij Nederland**. Hij verdiept zich in de wereld van het kapitalisme, de problemen die het veroorzaakt en het verzet ertegen. Hij studeerde in Amsterdam, Leiden en Rio de Janeiro en volgde de masters *European Studies en Literary Studies*. In 2022 publiceerde hij bij uitgeverij Vrij Nederland

Miljardairs onder de guillotine, een zoektocht naar alternatieven voor het kapitalisme.

30 bezoekers publiekspresentatie

Er verschijnen negen artikelen in Follow the Money en drie in Vrij Nederland. Dit gebeurt in 2024.

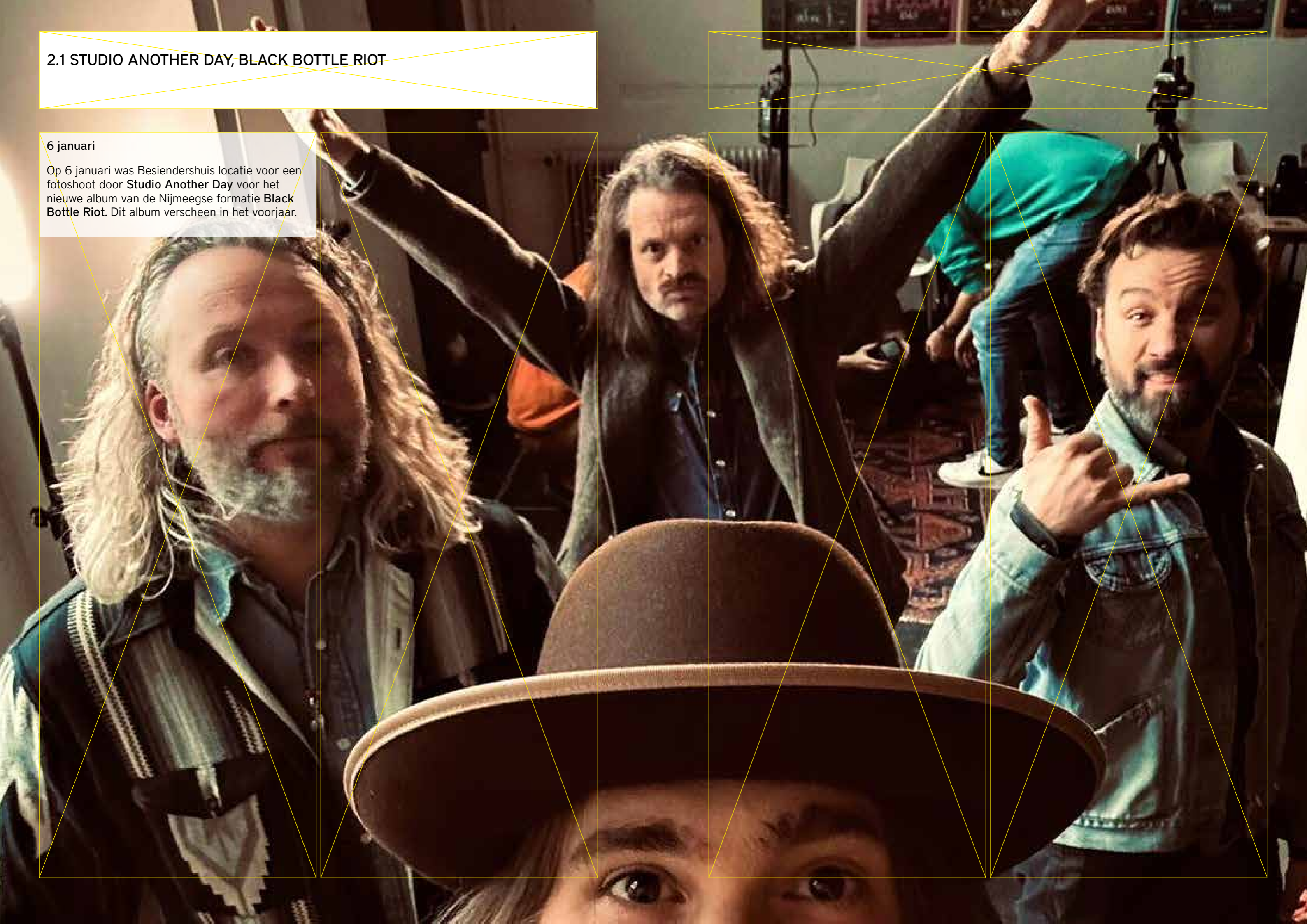
Deze residentie werd mogelijk gemaakt door het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten

2.1 STUDIO ANOTHER DAY, BLACK BOTTLE RIOT

6 januari

Op 6 januari was Besiendershuis locatie voor een fotoshoot door **Studio Another Day** voor het nieuwe album van de Nijmeegse formatie **Black Bottle Riot**. Dit album verscheen in het voorjaar.

2.2 WEG VAN GILGAMESH - EEN RETOURTJE ONDERWERELD

Van januari tot en met half mei. Extra voorstellingen vanwege succes in september

In januari startten de wekelijkse repetities van de Weg van Gilgamesh. Die resulteerden in 6 voorstellingen in de maand mei en aansluitend 4 voorstellingen in de maand september.

Deze voorstelling is een wervelende theaterbewerking van het Gilgamesh-epos. In het bezit van een retourtje onderwereld reizen we mee met twee onverschrokken levensgenieters. Het Gilgamesh-epos is bijna 3000 jaar oud en moet bijzonder populair geweest zijn want er zijn vele kopieën bewaard gebleven. Spijkerschrift in klei, eeuwenlang verborgen onder het zand tussen de Tigris en de Eufraat, werd teruggevonden, afgestoft en blijkt nog altijd vol leven. In het verhaal vechten superhelden tegen duistere onderwereldfiguren.

Acteurs: **Guusje Drenth en Roosmarijn Harbers**

Script, regie en Productie: **Erik Karel de Vries - Een Schone Dood**

Gilgamesh werd mogelijk gemaakt door steun van de Provincie Gelderland

25 repetities, 10 voorstellingen, 350 bezoekers.

2.3 BOEKPRESENTATIE VAN SCHRIJVER LEON VERSCHUUR

2 april

Leon Verschuur presenteerde zijn nieuwe roman *Beelden van Stilte* (Singel uitgeverijen). *Beelden van Stilte* draait om de woelige culturele scene in de Nijmegen in de jaren tachtig en negentig. Dit aan de hand van een bijzondere serie tekeningen, destijds gemaakt door een invloedrijke en spraakmakende Nijmeegse kunstenaar. Welkomstwoord werd verzorgd door de oorspronkelijk Nijmeegse kunstenaar **Felix Villanueva**.

40 bezoekers

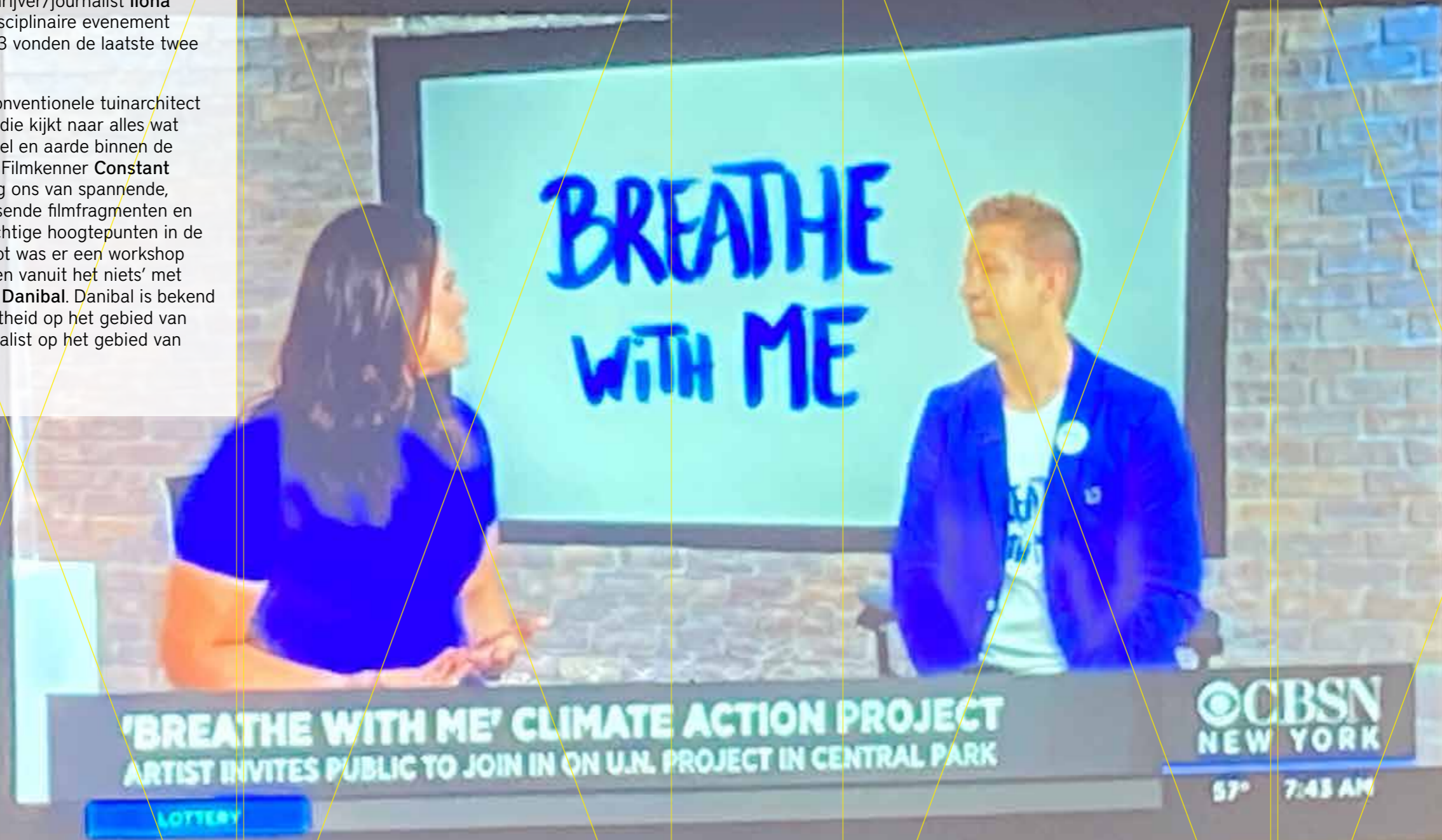
2.4 DE ELEMENTEN LUCHT

12 mei

De afgelopen twee jaar organiseerden we in samenwerking met schrijver/journalist **Ilona Verhoeven** het multidisciplinaire evenement **De Elementen**. In 2023 vonden de laatste twee versies plaats.

Deze keer was de onconventionele tuinarchitect **Inge Bongers** te gast, die kijkt naar alles wat er gebeurt tussen hemel en aarde binnen de contouren van de tuin. Filmkenner **Constant Hoogenbosch**, voorzag ons van spannende, ontroerende en verrassende filmfragmenten en nam ons mee langs luchtige hoogtepunten in de filmgeschiedenis. Tot slot was er een workshop 'collectief muziek maken vanuit het niets' met **Daniel Hentschel aka Danibal**. Danibal is bekend als internationale grootheid op het gebied van de mondharp, en specialist op het gebied van keelzang.

40 bezoekers

2.5 BOEKPRESENTATIE BEELDEND KUNSTENAAR BERNARD VERHOEVEN

25 juni

De Nijmeegse kunstenaar **Bernard Verhoeven** presenteerde deze zondagmiddag zijn in eigen beheer uitgebrachte publicatie: Bernard Verhoeven - tekeningen. Besiendershuis was een toepasselijke locatie, omdat in het bijzondere werk van Verhoeven historische architectuur een beeldbepalende rol speelt

35 bezoekers

KENNINGEN

Bernard Verhoeven

2.6 WEEKEND POPUP EXPO VAN STADSTEKENAAR ERNIE BOSSMANN

Zaterdag 4 en zondag 5 februari

Zaterdag 4 en zondag 5 februari

Stadstekenaar Ernie Bossmann benaderde ons voor een korte en snelle minitentoonstelling van een serie werken die ze recentelijk maakte met teruggevonden materiaal dat verband hield met de rivier. BESIENDERSHUIS leek haar de geëigende locatie. Foto's die ze lang geleden maakte aan de Waalkade, doken ineens op zolder weer op. Een grote stapel plaatjes - 20 jaar later piekfijn uitgangspunt voor stadstekenwerk. Hoog water, de overkant, prullenbakken, schepen en beide bruggen - verpakte Bossmann in plakplastic, versierde ze met restvormen en verstopte ze met stift. 'Stadstekenaar doet kleine Christo', volgens Ernie.

140 bezoekers

de rivier.
 L rond 't leuk hier!
 het was enorm druk;
 buurtbewoners, kunstenaars,
 bewijzen, ystocheyers, instagram-
 volgers - noem maar op.
 misschien een heel even vervolg?
 "de stadstekenaar nodigt uit - moet
 oho - tevensalonnetje 2017 met - moet
 ERNIE

2.7 DE ELEMENTEN - SPEELBAL / AARDE

De afgelopen twee jaar organiseerden we in samenwerking met schrijver/journalist Ilona Verhoeven het multidisciplinaire evenement De Elementen. Dit was de laatste aflevering.

Wederom was er een filmlezing door **Constant Hoogenbosch** die het publiek dit keer aan de hand van tal verrassende, herkenbare en boeiende filmfragmenten meenam op een 'aardse ontdekkingsstocht'. Ecoloog **Marlee Tucker**, Assistant Professor bij het Department of Environmental Science aan de Radboud Universiteit Nijmegen, toonde uitkomsten van haar wereldwijde onderzoek, naar de migratie en andere bewegingen van dieren. Een conclusie: zodra mensen zich niet meer per snelweg door bos en buitengebied verplaatsen, is de snelweg gewoon (weer) deel van het leefgebied van dieren. Wat Tucker ons meegaf was dat gedragsverandering van mensen noodzakelijk is, en nee, niet per se moeilijk. Minderen met alles en circulaire methoden toepassen. Archeoloog en dichter **Jesper de Raad** van de gemeente Nijmegen sprak over de ethiek rond archeologische opgravingen en eigenaarschap en sloot dit af met poëzie van eigen hand. Tot slot **Peter Hendriks / Hello Bluebird!** sloot de avond af met een serie ultrakorte liedjes

Bezoekers 35

Speelbal / Aarde

2.8 SLOEBERS AAN DE WAALKADE - ARCHEOLOGISCHE EXPOSITIE IN DE BENEDENRUIMTE

In 1996 voerde de gemeente Nijmegen een opgraving uit voorafgaand aan nieuwbouw ter hoogte van de huidige hoek Waalkade/Lage Markt. Het materiaal belandde in het depot, want voor uitwerking was op dat moment geen tijd en geld.

Als in 2020 Covid in Nederland heerst, kunnen de vrijwilligers van de Nijmeegse afdeling van de AWN niet terecht in hun werkruimte in het Archeologisch Depot. De cold case 'Waalkade' komt in beeld als project om thuis aan te kunnen werken. Kratten materiaal werden in kleine groepjes uitgezocht en gesplitst. Na de Coronacrisis gingen ze aan de slag met puzzelen, reconstrueren en determineren van het materiaal.

Het resultaat van dit bijzondere onderzoek was gedurende een maand te zien in het Besiendershuis. Alles gesorteerd, gereconstrueerd en beschreven door gewone mensen van nu: vrijwilligers van de AWN, Nederlandse Archeologievereniging, afdeling Nijmegen.

1200 bezoekers

2.9 DE GRIJNS VAN DJIN DOOR JAQUELINE KOREVAAR STORYTELLING GEORGANISEERD DOOR MENEER OTIS

meneer

menu

5 november

Acteur en verteller **Jaqueline Korevaar** maakte een wervelende mix van de magische 1001-nachtverhalen en bizarre anekdotes uit haar eigen leven, waarin de grens tussen werkelijkheid, waanzin en fantasie steeds verder vervaagt.

8 bezoekers

zondag 5 november

De Grijs van een Djinn

Jacqueline Korevaar

2.10 MARIEKE UIT NIJMEGEN, EEN VERHALEND CONCERT DOOR JACQUES DE VROOMEN EN JOOST LANGEVELD.

28 december

Op 28 december was Besiendershuis het sfeervolle onderkomen voor een bijzonder 'verhalend concert'. Pianist/organist **Joost Langeveld** en verhalenverteller **Jacques de Vroomen**, speelden hun voorstelling 'Marieke uit Nijmegen'.

Op deze midwinterse donderdagmiddag kreeg het oude mirakelspel 'Mariken van Nieuweghen' een hedendaagse twist in het oude huis uit 1525. Het verhaal werd in hedendaags Nederlands verteld door Jacques de Vroomen. Joost Langeveld improviseert de wisselende stemmingen van het verhaal op de piano.

33 bezoekers

3 DE GEEST VAN HET BESIENDERSHUIS

Niemand is ooit alleen in het Besiendershuis...

Op 19 oktober 2021 werd www.degeestvanhetbesienderhuis.nl gelanceerd. Sindsdien hebben duizenden kinderen en volwassenen via het spannende verhaal van **Marloes Morshuis** hun weg gezocht door de tijdlagen van de Nijmeegse geschiedenis. De Geest van het Besiendershuis is gemaakt voor kinderen tussen de 10 en 99 jaar. Op de website www.degeestvanhetbesiendershuis.nl lees je het verhaal, komt het oude Besiendershuis tot leven, en help je de kinderen in het verhaal door puzzels en raadsels op te lossen. De geest is voor individuele lezers te bezoeken, maar er is ook een speciale versie voor bovenbouw BO en onderbouw VO. Tientallen klassen in Nijmegen en omstreken maken gebruik van degeestvanhetbesiendershuis.nl.

"De leerlingen vonden het zó spannend, dat ze thuis verder lazen, en zelf de boeken kochten. Als docent word ik daar natuurlijk erg blij van, dat leerlingen ontdekken hoe leuk het is om te lezen! Bij dezen daarom een aanrader voor alle collega's Nederlands in de brugklassen, voor docenten geschiedenis, voor leerkrachten groep 8, voor verhalenvertellers, voor ouders, grootouders, voor NT2-docenten (de verhalen worden ook voorgelezen en de woordenschat wordt enorm vergroot), maar vooral voor jongeren uit Nijmegen en omstreken: ga naar www.degeestvanhetbesiendershuis.nl. Genieten met een hoofdletter!" - Marlon Alsters, docent Nederlands Kandinsky College Nijmegen

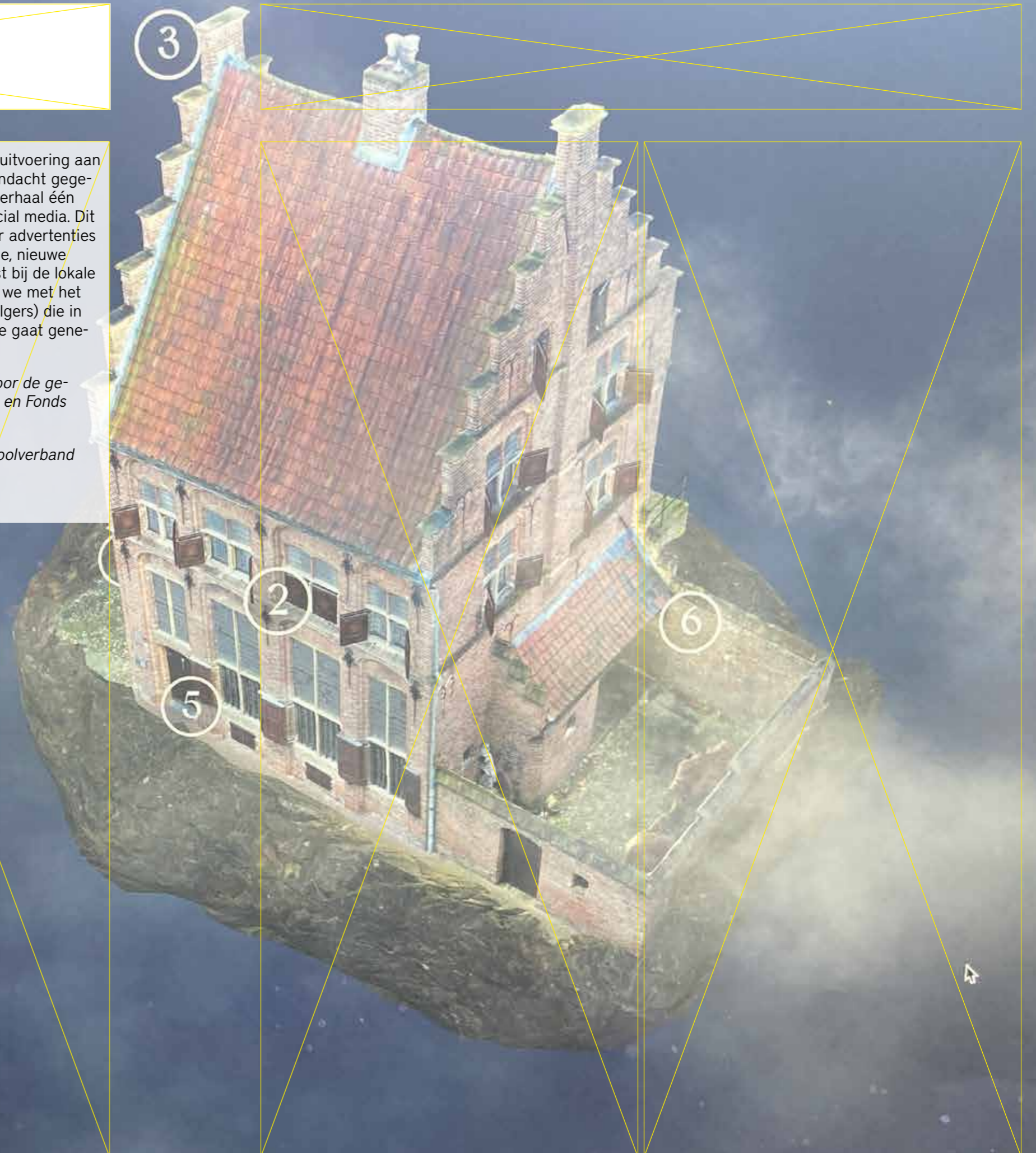
De **Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid** heeft bij De Geest een themalijs gemaakt, ze verhuren boekenkratten en via de Schrijverscentrale kun je een bezoek van Marloes Morshuis aan de klas boeken. Lees het allemaal hier: <https://educatie-shopobgz-edu.op-shop.nl/ingang/primaironderwijs/213/de-geest-van-het-besiendershuis>

Het afgelopen jaar zijn we volop bezig geweest om De Geest te updaten en finetunen en is er een uitgebreide communicatiecampagne opgezet om met het nog beschikbare budget nieuwe lezers te binden. Speciaal voor deze klus is een communicatiemedewerker aangesteld die hiervoor een strategie heeft ontwikkeld.

Gedurende het jaar hebben we daar uitvoering aan gegeven. Aan De Geest is nieuwe aandacht gegeven door alle hoofdstukken van het verhaal één voor één opnieuw te lanceren via social media. Dit momentum werd kracht bijgezet door advertenties op social media, een stickercampagne, nieuwe flyers en boekenleggers van De Geest bij de lokale boekhandels. Verder experimenteren we met het inzetten van een influencer (18,7K volgers) die in 2024 meer bezoekers aan de website gaat genereren.

De Geest wordt mogelijk gemaakt door de gemeente Nijmegen, Het Letterenfonds en Fonds voor Cultuurparticipatie.

5200 kinderen, individueel en in schoolverband hebben inmiddels de Geest bezocht.

4.1 PODCASTSERIE AFSLAG MAAS EN WAAL

Besiendershuis / Stichting NOX organiseren een tweede seizoen van de podcast 'Langs de Waal/ Afslag Maas-Waal'. Deze podcastserie is gebaseerd op een verhalenbank waar het Besiendershuis een aantal jaren aan werkt. In deze verhalenbank verzamelen we verhalen over het leven op, met en aan de rivier de Waal.

Maar de stad wordt ook nog doorkruist door een andere waterweg. Een kunstmatig aangelegd kanaal, met de hand gegraven in de jaren twintig van de vorige eeuw. Een werkverschaffingsproject, bedoeld als een krachtige economische verbinding, maar tegelijkertijd verworpen tot een heftige scheiding in landschap en stad.

Met open vizier en journalistieke nieuwsgierigheid wordt het Maas-Waalkanaal in uiteenlopende facetten beleefbaar gemaakt in zes podcastafleveringen. **Jozien Wijkhuijs** en **Dennis Gaens** zijn net als in de eerste serie onze podcastmakers.

Het afgelopen jaar zijn we bezig geweest met voorbereidingen en fondsenwerving. Inmiddels zijn er genoeg middelen om de onderzoeksfase te starten.

De productie is opgeknipt in twee delen: een onderzoeksfase en daarna de uitvoeringsfase. Het afgelopen jaar hebben we financiering gevonden bij het **Cultuurfonds** en bij het **Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten**. Dagblad **De Gelderlander** is bereid om op te treden als onze mediapartner. De podcast wordt via hun kanalen verspreid. **Architectuurcentrum Nijmegen** hebben we bereid gevonden om een aflevering te sponsoren. Het Cultuurfonds heeft ons de helft van het bij hun aangevraagde budget gegund. Volgens planning moet de podcastserie dit najaar gepubliceerd worden.

Afslag Maas en Waal wordt mogelijk gemaakt door de gemeente Nijmegen, Cultuurfonds, Gelderlander, Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten

4.2 TOEKOMSTDENKERS

Toekomstdenkers is een initiatief van het **Besienershuis en arthouse LUX** in Nijmegen, ontstaan uit een verlangen om een betekenisvolle residentie te organiseren met een maker/denker die over de toekomst wil nadenken, en echt iets kan verschuiven in de stad door middel van kunst en cultuur. Deze Toekomstdenker wordt tijdelijk thuis in de stad, en zet de verbeelding in om een nieuw toekomstscenario voor Nijmegen te schetsen, in welke vorm dan ook. Het thema van deze eerste editie van Toekomstdenkers is 'de circulaire economie'.

In een circulaire economie is afval een taboe en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. Het is evident dat we toe moeten naar een circulaire samenleving, maar hoe komen we tot een duurzame economie voor de toekomst? Er zijn door overheden al heel wat plannen geschreven om Nederland en Nijmegen circulair te maken, maar tot nu toe lijkt die toekomst ons steeds te ontvluchten. Plannen worden vooruitgeschoven en circulariteit blijft vooralsnog slechts op overzichtelijke schaal toepasbaar. Zo hergebruikt Dar ruim 80% van al het Nijmeegse afval weer als grondstof, maar worden op landelijk niveau nog steeds miljarden kilogrammen afval verbrand, gestort, geloosd of naar het buitenland verscheept. Hoe kan de stad Nijmegen voorop lopen in de circulaire fanfare en zo een voorbeeld worden voor anderen? Wat is er nodig om een circulair Nijmegen te realiseren? Wij geloven dat kunst als ultieme en vrijgevochten toekomstverbeelder hierin een centrale en aanjagende rol kan spelen!

Het afgelopen jaar zijn we druk geweest met fondsenwerving en met de organisatie van de Open Call. De uitkomst van de Open Call is helder. Bio-artist **Catinca Tilea** wordt in de maanden april-mei-juni onze artist in residence.

Catinca Tilea is een kunstenaar en ontwerper gespecialiseerd in sociaal en onderzoek-gebaseerd werk. Tilea is opgeleid als product-, interieur- en retailontwerper en sinds 7 jaar ook werkzaam met kwetsbare groepen jongeren uit Rotterdam, als FabLab mentor. De opgedane kennis probeert ze samen te brengen in projecten die te maken hebben gedragsvorming en/of gedragsverandering. Gedurende de residency "Toekomst denkers" gaat ze samen met de lokale omgeving een object kwe-

ken uit gemengd organisch afval (GFT). Met behulp van een schimmel die als "bindmiddel" werkt, is het object een tastbaar voorbeeld van een circulaire toepassing en een symbool van hoe de toekomst eruit kan zien wanneer biotechnologie deel mag zijn van de samenleving. Het kweken van een circulair object samen met Nijmegenaren dient als beeldvorming voor hoe biotechnologie, op een open source manier, voor een sociaal doel ingezet kan worden. Vanuit dit perspectief wordt gedurende de residencyperiode het narratief van circulair opvoeden verkent. Dit in een poging om de steeds ontvluchtende circulaire toekomst waar wij het met zijn allen over hebben handvatten te geven.

De Open Call vond plaats in oktober-november 2023. We werden overspoeld door bijna 70 aanmeldingen.

In de selectiecommissie zaten: Thijs van Beusekom, programmamaker LUX, Esther Cazant, hoofd communicatie LUX, Tara Heshusius, beleidsmedewerker circulaire economie, gemeente Nijmegen, Fleur van Veghel, HR manager, DAR, Jade Kerste, programmamaker Besienershuis Jan-Wieger van den Berg, programmamaker Besienershuis.

We deden ook een aanvraag bij de Groene Metropoolregio. Onze aanvraag heeft echter nooit de burelen van de groene Metropool bereikt door een fout in de server van de gemeente Arnhem. Er loopt momenteel een bezwaarprocedure. De uitslag van dit bezwaar zal de komende maanden bekend worden. Ondanks het financiële gat in de begroting wordt Toekomstdenkers voortgezet, met een goed werkbaar budget voor de resident.

Toekomstdenkers wordt mogelijk gemaakt door ondersteuning van de provincie Gelderland, een sponsorbijdrage van DAR en aanvullende financiële ondersteuning vanuit Circulaire Economie van de gemeente Nijmegen.

4.3 MEISJES VAN TOEN

In 2020 werd **Corrie Kuijs**, toen programmamaker bij het Besiendershuis, 65. Ze was zeven jaar lang samen met Jan-Wieger van den Berg het gezicht van het Besiendershuis geweest, en besloot in dat jaar met pensioen te gaan. Meisjes van toen is begonnen als een persoonlijke zoektocht van Corrie. Hoe vullen vitale vrouwen hun leven in na hun 65e? Hoe heeft het leven hen op dit punt gebracht? En hoe zien ze de toekomst?

Meisjes van toen is een zoektocht naar krachtige en levenslustige 65+ vrouwen in Nijmegen. In gesprek met twaalf van hen wordt met humor, relativering en wijsheid teruggekeken op de zwaarte en de lichtheid van het leven. Met fraaie teksten en portretfoto's, samengebracht in een mooi magazine, willen we inspiratie en herkenning bewerkstelligen. Zodat hun levenslessen kunnen worden doorgegeven aan jongere én oudere generaties.

We willen Meisjes van toen lanceren met een knal. Daarom organiseren we een lanceringsevenement in de Nijmeegse Thiemeloods.

Door het magazine te presenteren met een evenement geven we de publicatie momentum. Daarnaast lost het een wens van ons in om het gesprek tussen mensen van meerdere generaties te voeren; de 'meisjes van toen' in contact te brengen met jongere vrouwen.

Momenteel zijn we druk met fondsenwerving Fonds SFS heeft reeds een bijdrage toegezegd.

5.1 COLLAGE VAN DE STAD 2023

23 april

Voor de vierde keer organiseerden we Collage van de stad. Alle Nijmegenaren werden uitgenodigd om op zondag 23 april een foto van de stad te maken vanuit hun eigen voorkeur, en deze in te sturen. Al deze foto's samen vormen één beeld van Nijmegen anno 2023. Na drie Collages worden de subtiele veranderingen in de stad van de afgelopen jaren zichtbaar.

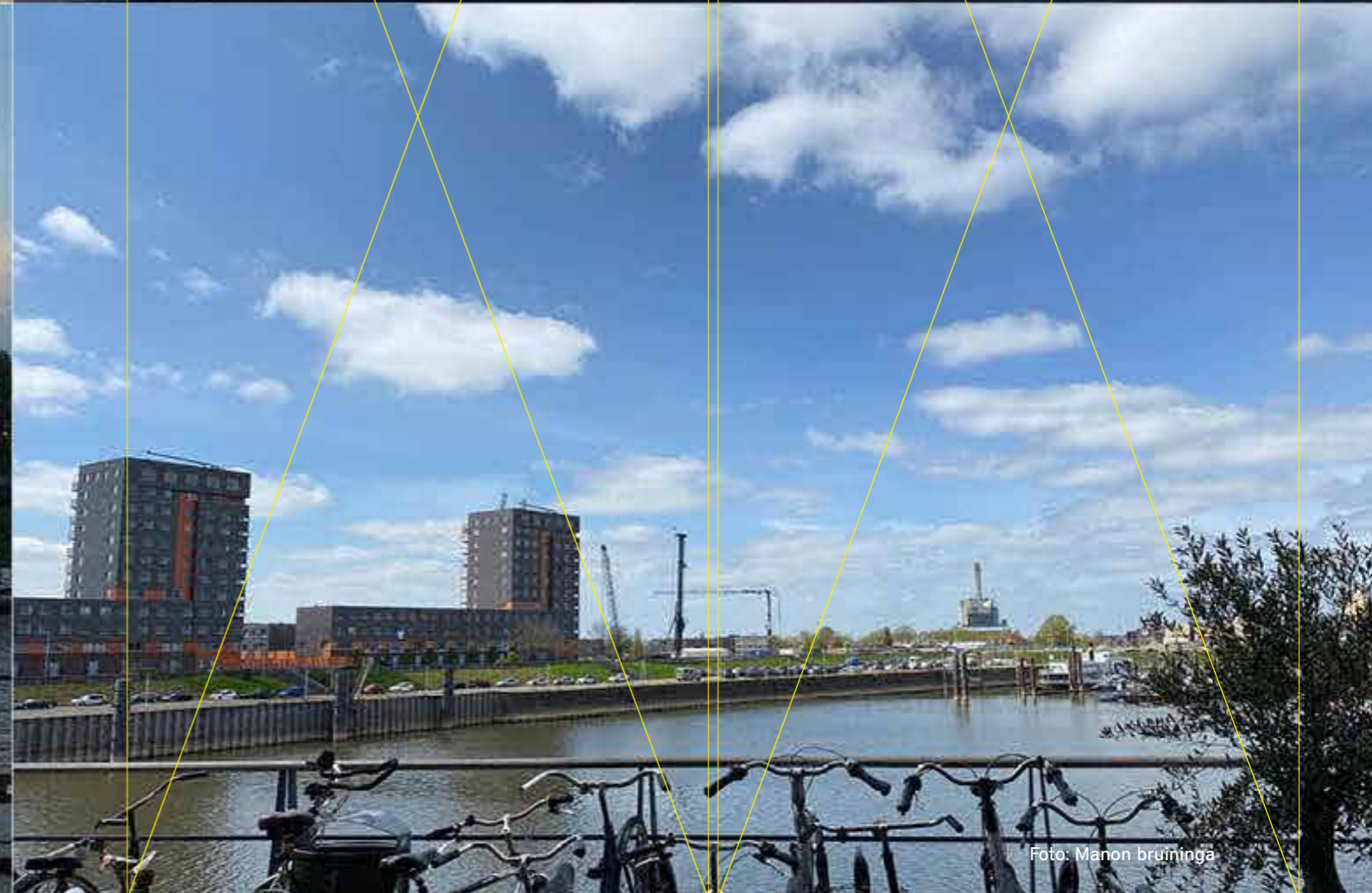
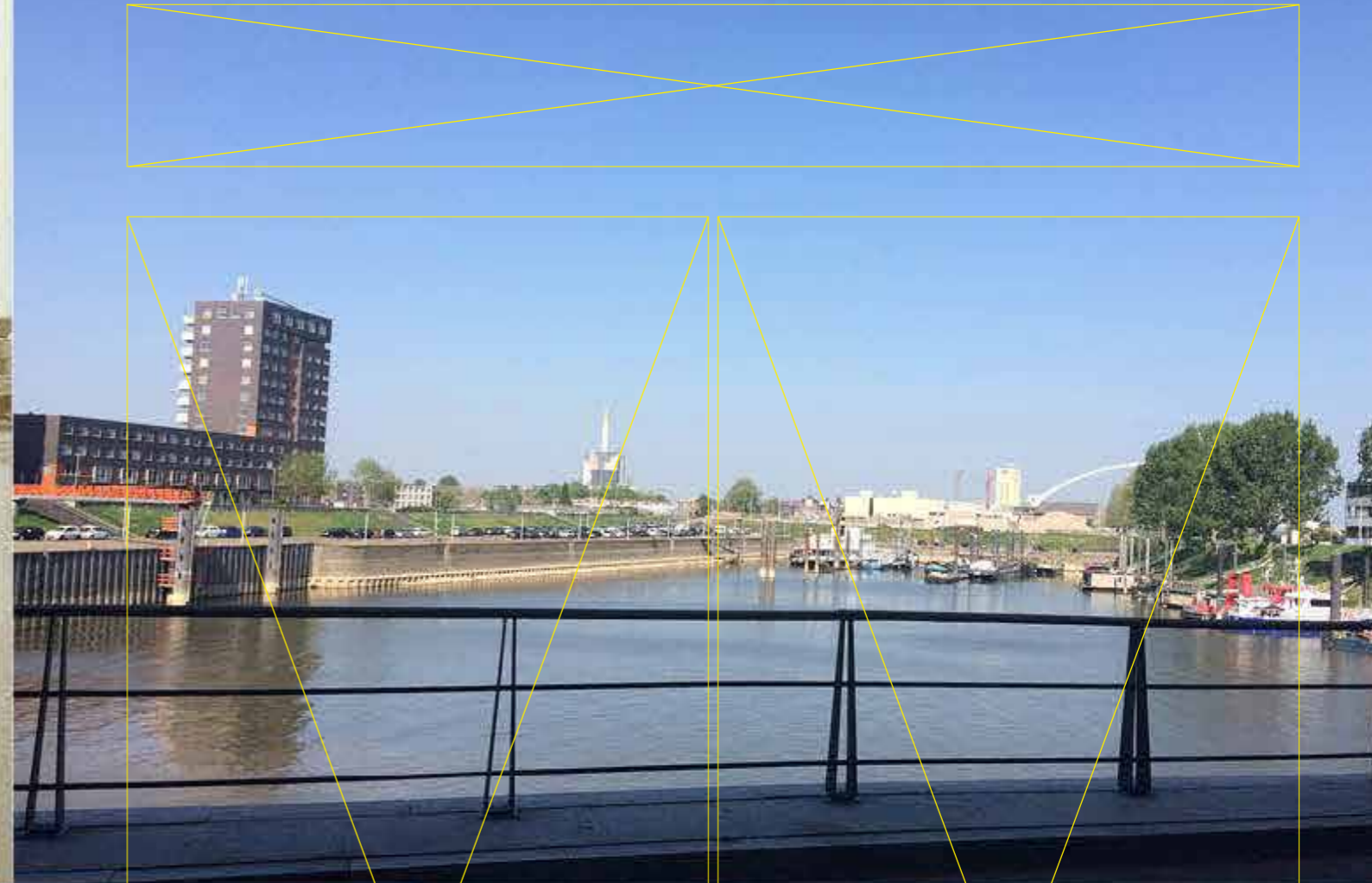
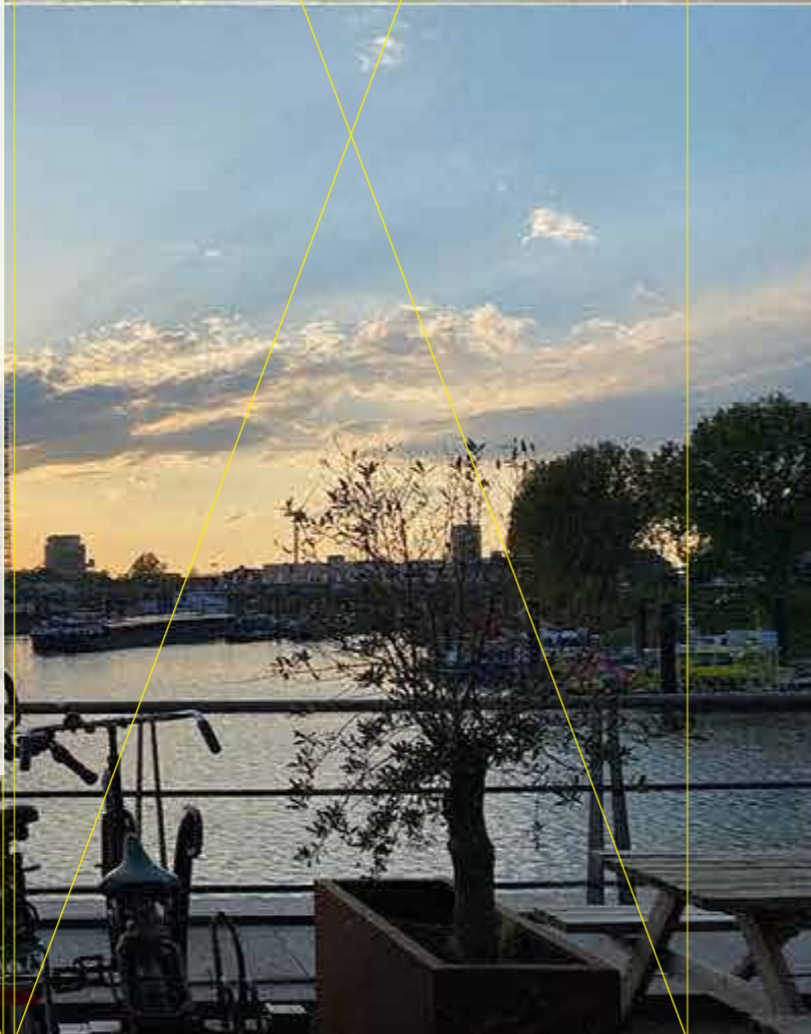
Nieuw dit jaar was dat de foto's onderdeel worden van de Historische Atlas van het Regionaal Archief. De Historisch Atlas is een digitale atlas waar je veel informatie terug kunt vinden die met de geschiedenis van Nijmegen te maken heeft.

Als er iets is wat de Collage duidelijk maakt, is dat Nijmegen méér is dan alleen het centrum. Vanuit alle wijken van de stad worden foto's ingestuurd, en allemaal geven ze een blik op Nijmegen vanuit een ander perspectief. Om de Collage in alle hoeken van de stad onder de aandacht te brengen, kregen één wijk en één straat dit jaar bijzondere aandacht. De focuswijk was De Kamp in Lindenholt, een groene jaren '70 wijk langs het Maas-Waalkanaal. De focusstraat was de Italiëstraat in Lent, waar in de omgeving ontzettend veel gebouwd wordt.

Tevens organiseerden we een Winactie.

Topfotograaf Karsten Russ, bekend van zijn fantastische foto's van de stad, én winnaar van de National Geographic publieksprijs 2022, stelde een prachtige foto van Nijmegen beschikbaar, die op groot formaat werd afgedrukt en ingelijst door Foto Verweij. Ook waren er twee puzzels en twee kalenders met foto's van Karsten Russ te winnen. Deze vijf prijzen werden verloot onder alle deelnemers.

Collage van de Stad maken we vanuit ons programmabudget. Karsten Russ en Foto Verweij sponsorden hun bijdragen

5.2 OPEN MONUMENTENWEEKEND

9 en 10 september

Op zaterdag 9 en zondag 10 september stond het huis open in het kader van het Open Monumentenweekend. In de benedenruimte was een kleine tentoonstelling ingericht met tekst en beeldinformatie over de geschiedenis van het huis. In een van hangkamers was een minibioscoop ingericht, waar de proloog te zien was van De geest van het Besiendershuis.

600 bezoekers

5.3 KUNSTNACHT 2023 - TG GREPPEL @ BESIENDERSHUIS

16 september

Op zaterdag 16 september was het huis gekraakt door TG Greppel.

Tijdens deze nacht had je het Besiendershuis (bijna) voor jezelf! TG Greppel transformeerde het interieur gedurende een twee weken durende residentie volledig. Een wonderlijke dierenwereld nam het huis over in alle hoeken en gaten. Zwermen vogels, mieren en duizenden vlinders namen bezit van de kamers van het oude huis. Via stemmen, licht en geluid dwaalde je door de kamers, langs de wenteltrappen, steeds dieper in de ondergrondse krochten van het huis.

500 bezoekers

6 GASTENVERBLIJF

Op verzoek van cultuurinstellingen uit Nijmegen functioneren we als gastenverblijf. Dit zijn dus verblijven die niet door Besiendershuis, of mede door besindershuis geïnitieerd worden.

Adriano Pugno CELA Wintertuin
27 januari t/m 5 februari 2023

<https://www.cela-europe.com/news/what-we-talk-about-when-we-talk-about-cela/>

Adrian Pugno verbeeld in het Besiendershus vanwege een CELA uitwisseling van Wintertuin.

Once upon a time, there was a guy, me, in a beautiful place called Besiendershuis, the toll master's house and oldest house of the city. From the window I could see the river, the boats, the colours of a country I've never seen before. I'm in The Netherlands, in Nijmegen, the most ancient city in the country.

Internationale gasten CELA Wintertuin
7 t/m 12 april 2023

Nogmaals een verblijf van internationale gasten in het kader van CELA.

Miniresidentie Niels Egidius - Hubert @ Besiendershuis
25-26-27 april

In samenwerking met Hubert was de jonge beeldend kunstenaar Niels Egidius in ons huis te gast om te werken aan een serie grootformaat schilderijen op het Hubertcomplex. Voorbereidingen en de realisatie van onderdelen van de mural werden in het Besiendershuis gerealiseerd.

Gert Vlok Nel
16 t/m 21 april 2023

Vanwege zijn tournee door België en Nederland verbleef onze reeds bekende artist in residence een paar dagen in Nijmegen. Mooie periode om de vriendschappen in Nijmegen te vieren

Mikhail Tolmachev - Platform P-OST
3 t/m 7 juli 2024

Mikhail Tolmachev werkt in deze periode aan de voorbereidingen voor zijn installatie die in november 2023 in P-OST te zien was.

Leon Biezeman
24 juli t/m 13 augustus 2023

Léon Biezeman is schrijver en heeft dyslexie. Hij studeerde Creatief Educatief Werk en orthopedagogiek en deed onderzoek naar hoe mensen met dyslexie leren. Léon zet zich als ambassadeur in om dyslexie op de kaart te zetten. In deze zomerperiode werkte hij aan zijn nieuwe boek. Tegelijkertijd zijn er contacten gelegd met de OBGZ voor een samenwerking rond dyslexie.

7 FINANCIËN 2023

Het Besiendershuis is een project van de Nijmeegse Stichting NOX.

Het Besiendershuis aan de Steenstraat werd door de gemeente Nijmegen kosteloos beschikbaar gesteld aan de stichting.

INKOMSTEN

In 2023 ontvingen we € 50.000 vanuit de subsidieregeling Meerjarige culturele programma's, en € 9.200 vanuit de regeling Infrastructuur & Overige. Voor logies en residenties in het bovenhuis en gebruik van het benedenhuis werd door culturele instellingen en kunstenaars € 8.975 betaald. Uit ticketverkoop en barinkomsten verdienden wij € 240. We ontvingen € 10.000 aan sponsoring. Stichting NOX ontving € 24.360 aan bijdragen uit verschillende fondsen. De totale inkomsten in 2023 bedroegen hiermee € 102.775,00.

KOSTEN

De kosten voor coördinatie, beheer en huishouden van het Besiendershuis bedroegen € 4.982,50. Kantoor- en administratiekosten, reis- en representatie en andere kleine bijkomende kosten bedroegen € 5.504. Aan personele kosten werd € 55.200 uitgegeven. De projectkosten bedroegen € 16.620. De totale kosten over 2023 bedroegen daarmee € 82.306,50.

De reservering voor projecten uit subsidies en fondsen in 2022 bedroeg € 16.120,49.

De reservering voor projecten in 2024 bedraagt € 35.110.

NOX

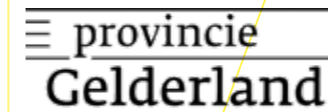
BESIENDERSHUIS 2023 WERD MOGELIJK GEMAAKT DOOR:

Sponsoring:

Projectondersteuning:

Fonds SSN

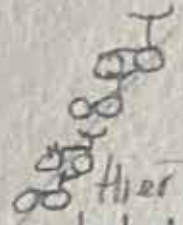

Bij de Plak,
waar er door
gaans onder
gronds wordt
gefeest, wor
nu ondergron
GEKNEED

> 11.000 stuk
kaargehak
voor komen
week

MOLINSTRAT

Hier doet de handhaving gate
labels om fietsen. De eigenaar
heeft dan 15 minuten om de
fiets te verwijderen voordat de
handhaving gaat handhaven.

NOX

es!